

γελωτοποιούν τῆς αὐλῆς. Οἱ θιασῶται τῆς γαλλικῆς ποιήσεως ἐσύριζαν τὸν ὑποκριτὴν. Τὴν ἐπαύριον ὁ Ἀρλεκίνος ἐξῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν καὶ ἤρχισε νὰ λαλῇ τὴν ὑψηλὴν γλῶσσαν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν. Οἱ συντηρητικοὶ ἐσύριζαν τὸν νεωτερισμὸν. Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Θωμασῖνος διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ἀμφοτέρους ἤρχισε νὰ λαλῇ ἐναλλάξ ἀμφοτέρως τὰς γλώσσας. Ἀμφότεροι αἱ φετρίαι ἤρχισαν τότε νὰ συρίττωσι καὶ νὰ θορυβῶσιν. Ὁ Θωμασῖνος ἀτάραχος ἐφάνη εἰς τὸ τέλος ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ἤρχισε νὰ τοῖς διηγεῖται μετὰ πικτυομήμου ἐκφραστικωτάτου τὸν μῦθον ἐκεῖνον τοῦ Λαφονταίν (ὁ γεωργὸς, ὁ υἱὸς τοῦ καὶ ὁ ὄνος) ὅπου ἕκαστος τῶν συντυγχανόντων ἐγνωμοδοτεῖ ὁ μὲν ὅτι δίκαιον ἦτο ὁ πατήρ ὡς γέρον νὰ κάθῃται ἐπὶ τοῦ ὄνου, ὁ δὲ τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ βαδίσῃ, ἐφαρμόζων δὲ εἰς ἑαυτὸν τὸ ἐπιμύθιον οἱ μὲν — εἶπε — θέλουσι νὰ ὁμιλῶ γαλλιστί — οἱ ἄλλοι θέλουσι νὰ ὁμιλῶ ἰταλιστί, τίνα λοιπὸν νὰ ἀκούσω καὶ ἐγώ; — Τότε εἰς ἐκ τῶν θεατῶν ἐγερθεὶς ἀπὸ τῆς ἑδρας — Ὁμίλει, ὅπως θέλεις — εἶπε — θὰ ἦσαι πάντοτε ἀρεστός.

Ὁ Ἀρλεκίνος καὶ ἐν γένει ἡ αὐτοσχέδιος ἰταλικὴ κωμωδία παρέμεινεν ἐπὶ πολλὰ ἀκόμη ἔτη ἐν Γαλλίᾳ.

Ὁ Μολιέρος πικνὸς ἄλλου πλειότερον ὠφελήθη ἐξ αὐτῆς· ὅχι μόνον ὁ Σκαπῖνος καὶ ὁ Ἰπτάμενος ἱατρὸς ἀλλὰ καὶ ὁ Φιλάργυρος καὶ ὁ Ταρτοῦφος τοῦ ἔχουσιν ἐκεῖθεν τὴν ἔμπνευσίν των. Σκηναὶ τινες τοῦ Φιλάργυρου εἰσὶ κατ' ἀπομίμησιν τῆς κωμωδίας «Αἱ ληστευθεῖσαι οἰκίαι» *Le case svaligiate* καὶ ὁ Ταρτοῦφος ἀπομίμησις τῆς κωμωδίας τοῦ Ἀρετίνου *Lo ipocrito*. Περιττὸν νὰ εἴπω ποίαν ὑπέστησαν μεταμόρφωσιν καὶ τελειοποιήσιν οἱ χαρακτῆρες οὗτοι ὅποτεν τὸ δαιμόνιον ἐκεῖνο πνεῦμα ἀπεφάσισε νὰ τοὺς ἀναβιδάσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ἐπίσης δὲ ἐκ τῆς ἰταλικῆς κωμωδίας ἀπεμιμήθη ὁ Ποκελῖνος καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Δὸν Ζουάν.

Κ. Γ. ΞΕΝΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΡΥΣΙΟΥ

(1706—1747).

Ἀπὸ τοῦ τρίτου μέχρι τέλους τοῦ δεκάτου ἐξδόμου αἰῶνος ἡ Σμύρνη εἶναι μὲν γνωστὴ δι' ἱστορικὰ τινα συμβάντα, ἀλλὰ μέγα σκότος ἐπικρατεῖ ἐν τῇ μεσαιωνικῇ αὐτῆς ἱστορίᾳ περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς καταστάσεώς της. Καὶ μόλις περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ὀγδόης ἐκατονταετηρίδος ἤρξατο ποιῶσα τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἀνάκλησιν τῶν ἀπ' αἰῶνων ἐκλελοιπόντων ἐν αὐτῇ ἐλληνικῶν γραμμάτων, διὰ τῆς συστάσεως μικρῆς τινὸς σχο-

λῆς, ἥς πρῶτος καθηγητὴς ἐγένετο Διαμαντῆς ὁ Ῥύσιος, ὁ σοφὸς πᾶππος τοῦ ἐνδόξου Κοραΐ. Ὁ Ῥύσιος καθ' ἅπαν σχεδὸν τὸ ἥμισυ χρονικὸν διάστημα τοῦ αἵωνος τούτου ἐξεπροσώπει τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν τῆς πόλεως κατάρτασιν, ἥς τὰ πρακτικὰ καὶ ὠφέλιμα ἀποτελέσματα μεγάλως ἐπενήργησαν μικρὸν κατὰ μικρὸν οὐ μόνον εἰς πολλοὺς τῆς Σμύρνης κατοίκους ἀλλὰ καὶ εἰς ἱκανοὺς ξένους προσερχομένους ἐκ τῶν νήσων καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀνατολῆς εἰς ἀκρόασιν τῶν παραδόσεων τοῦ Ἀδαμαντίου, οὗτινας, ὡς λέγει ὁ ἐκ Βυζαντίου Ἰωάννης Μανολάκης,¹ ἀπατρίς κυρίως ἦν τὸ Ῥύσιον, πολύχνηον δὲ, ἐν Ἀστακηνῶ κώλῳ μετὰ Φιλοκρήνην κείμενον, τανῦν ἰδιωτικῶς Ἀριτζίον, κατὰ δὲ Στράβωνα, Αἰδαλαός, διὰ τὸ ποικίλον ἴσως τοῦ χωρίου καὶ εὐοπτον».

Παιδὸς ἔτι ὄντος τοῦ Ῥυσίου οἱ γονεῖς αὐτοῦ μετόκησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ὁ νέος Διαμαντῆς ἐξεπιδεύετο ἐν τοῖς φροντιστηρίοις αὐτῆς καὶ ἰδιαιτέρως ὑπὸ τοῦ ἐπισήμου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διδασκάλου Ἰακώβου τοῦ Ἀργείου, μέχρις οὗ τότε Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Καλλίνικος ὁ Ἀκαρνανὸν ἐξελέξατο αὐτὸν καθηγητὴν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς.²

Τῷ 1704 παραιτησάμενος τῆς σχολῆς ἀνεχώρησεν εἰς Κρήτην ἀφιλίετινός, ὡς λέγει ὁ μνηστὴς Ἰωάννης, δελεασθεὶς, κερδῶν τε μειζόνων ἐλπίσι διὰ δὲ καιρικὰς περιστάσεις τούτων διαμαρτῶν, μετῆρε μετὰ διετίκην εἰς Χίον.

Ἐδίδαξε καὶ ἐνταῦθα ἱκανῶς ὁ Ῥύσιος, μετὰ δύο δ' ἔτη ἔσπευσαν οἱ Σμυρναῖοι νὰ ζητήσωσιν αὐτὸν ὡς διδάσκαλόν των, μετολαδοῦντος καὶ τοῦ ἐκ Σμύρνης Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γαβριὴλ τοῦ Γ'. Εἰς τὴν εὐγενῆ τιμήν τε πρόσκλησιν πειθόμενος προθύμως ἔσπευσε νὰ μεταβῇ περὶ τὸ 1707 εἰς Σμύρνην ὅπου διωρίσθη διευθυντῆς τοῦ συστάντος τότε φροντιστηρίου εἰς κατάρτισμόν τοῦ ὁποίου πολλὰ μετὰ ταῦτα ἐμόχθησε καὶ ὁ Σμύρνης Ἀνανίας, ὡς μαρτυρεῖ ἡ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴ Μακαρίου τοῦ τότε διδασκάλου τῆς περιδόξου ἐν Πάτρῳ σχολῆς.³ Τὸ φροντιστήριον δὲ τοῦτο εἶναι τὸ μετὰ ταῦτα κληθὲν Εὐαγγελικὸν σχολεῖον, ὃν καὶ πολλοὶ νομίζουσιν ὅτι ἡ μέχρι σήμερον ὀφισταμένη Εὐαγγελικὴ σχολὴ ἰδρύθη τῷ 1733. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τὸ πρῶτον ἐν τῷ κώδικι αὐτῆς ἔγγραφον εἶναι συντεταγμένον τῷ 1733 Ἰουνίου 22, ἀλλὰ τοῦτο δὲν μαρτυρεῖ ῥητῶς ὅτι τότε ἤρξατο καὶ ἡ πρώτη αὐτῆς ἰδρυσις.⁴ Ἄλλως τε καὶ ἐν τῷ πρώτῳ κώδικι τῆς Σμύρνης σώζεται τὸ ἐπόμενον περὶ τοῦ πρώτου διδασκάλου τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς σπουδαῖον

¹ Λατίνων θρησκείας ἑλεγχος σ. XIII.

² Αὐτόθι σ. XIV.

³ Βλ. Οἰκονόμου, τὰ σωζόμενα φιλολογικὰ I, σ. 422.

⁴ Κώδιξ τῆς Εὐαγγ. σχολῆς ἐν Σμύρνῃ, 1876 τεύχος Α' σ. I.

καὶ ἀνέκδοτον μέχρι σήμερον ἔγγραφον, μαρτυροῦν ὡς ἐκ τῆς χρονολογίας τοῦ ὅτι ἡ εἰρημένη σχολὴ ὑφίστατο καὶ πρὸ τοῦ 1733.

«Τὰ παρὰ ἀνθρώποις συμφωνούμενα, καὶ πραττόμενα γραμμάτων ὑπομνήμασιν εἴωθε κατασφαλίζεσθαι εἰς μεταγενεστέραν παράστασιν καὶ ἀσφάλειαν, δηλωτικὰ καὶ γὰρ τῶν πραγμάτων τυγχάνει τὰ γράμματα, καὶ κατὰ πάντα καιρὸν παραστατικὰ τῶν πεπραγμένων· τὰ γὰρ γραφῆς μὴ εὐμοιρῆσαντα ῥαδίως τῆς μνήμης ἐκπίπτει καὶ τὸ μώνυμον ἔχειν οὐκ ἔνεστιν. Ἐνθεν τοι καὶ οἱ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς Μητρόπολιν πολιτείαν Σμύρνην τιμιώτατοι καὶ εὐγενέστατοι ἄρχοντες καὶ χρήσιμοι γέροντες, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν χριστιανῶν συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐσυμφώνησαν κοινῶς κρίναντες εὖλογον ὅτι πρὸς τὸν συμφωνηθέντα λαμβάνειν μισθὸν παρὰ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ σχολείου τὸν λογιώτατον διδάσκαλον κύρ Ἱερόθεον ἔχειν λαμβάνειν καὶ τὸ διδόμενον κατ' ἔτος ἐνοίκιον τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ὄντος εἰς τὸ τρίστρατον καὶ τοῦ ὀσπητίου τοῦ ὄντος εἰς τὸ σοκκάκι τῆς ἁγίας Φωτεινῆς ἅπερ εἰσὶ κτήματα τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν ταύτης ἁγίας Φωτεινῆς, οὗτινος ἐνοικίου ἡ ποσότης συμποσούται περὶ τὰ ἑκατὸν γρόσια, καὶ ἀρκεῖσθαι τὸν κύρ Ἱερόθεον ἐν τούτοις τοῖς παρὰ τῶν κτημάτων 100 γροσίοις, καὶ τοῖς ἄλλοις 100 τοῖς συμφωνηθεῖσι διδασθαι παρὰ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ σχολείου, καὶ μήτε τὸν Ἱερόθεον ζητεῖν πλέον τούτων μήτε τοὺς ἐπιτρόπους δύνασθαι ἐλαττοῦν ταῦτα οἰωδῆτινι τρόπῳ, ἅτε συμφωνηθέντων καὶ ὑποσχεθέντων κοινῇ βουλῇ, καὶ γνώμῃ ἐπὶ τούτοις ἐσημειώθη καὶ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τούτῳ εἰς ἔνδειξιν, καὶ ἀσφάλειαν.

αψλβ' Σεπτεμβρίῳ.

Παντελέων Σεβαστοπούλος,

Γεώργιος Ὁμηρος,

Γεώργιος Βητάλης,

Νικολάα Καπρ

Παραγιώτης Τοῦχατζὶ Ἀντόνη,

Παραγιώτης Ἰωσήφ,

Χαρτοφύλαξ Χατζῆ Νηκολάκις,

Μηχαεῖλ.

Ἀγνοοῦμεν τὸ ἔτος τῆς ἀπὸ τῆς διδασκαλίας ἀποχωρήσεως τοῦ Ῥυσίου, ὃν φαίνεται πιθανὸν ὅτι διεδέξατο ὁ ἐξ Ἰθάκης Ἱερόθεος ὁ Δενδρινός.

Τῷ 1725 ὁ Ῥύσιος ἐξελέγη Δημογέρων Σμύρνης μετὰ τῶν Παντολέοντος Σεβαστοπούλου, Ἰωάννου Σκούφη, Μιχαὴλ Πετρίτζη καὶ Ἰωάννου Φωτεινοῦ ἠσχολεῖτο δὲ μέχρι τῆς τελευτῆς του εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν ἐριούχων ἐν ἀνέσει δὲ καὶ περὶ τὰ γράμματα, συγγράφων καὶ ἐκφωνῶν διαφόρους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λόγους εἰς θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν Σμυρναίων. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1746 καταλιπὼν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἐκκλησιαστικὰς τινὰς πραγματείας του γραφείας ἀπᾶσας ἐν Σμύρνῃ. Τῷ 1738 ἐξεδόθη παρ' αὐτοῦ ἐν Βενετίᾳ «Ναυτικὴ λιτὴ, ἐσπερινὴ καὶ ἐωθινή».¹ Ἐν

¹ Κ. Σάθα, Νεοελλην. Φιλολογία σ. 468. Πρὸβλ. Βίος Α. Καραῆ. Ἐν Παρίσι, 1833, σ. 13 ἐν ὑποσημειώσει.

δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔτος ἐξεδόθη ἐν Ἀμστελδάμῳ συλλογὴ διαφόρων αὐτοῦ ἔργων, γραφέντων ἐπίσης ἐν Σμύρνῃ, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Λατίνων θρησκείας ἑλεγχοὶ 36, καὶ τίς ὁ ἐκάστου λόγος. Συλλεχθεῖσα παρὰ τοῦ λογιωτάτου διδασκάλου Δικμαντῇ Ῥυσίου, τοῦ ἐκ Σμύρνης, καὶ μετ' ἐπιμελείας διορθωθείσα παρὰ Ἰωάννου Μανολάκη τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Ἐνετίησιν εἰς Ἀμστελτάμ, παρὰ Ἀντώνη Μπρόην, αὐτῇ».

Περὶ τῆς συλλογῆς ταύτης δικαίως παρατηρεῖ ὁ κ. Σάθας ὅτι «ἕνεκα τῆς ἀκηδεΐας τοῦ ἐπιστάντος ἐν τῇ ἐκτυπώτει Βυζαντίου βρίθει τυπογραφικῶν ἀμαρτημάτων, ἀλλοιούντων πολλαχοῦ τὴν ἔννοιαν». Ἐν ἀρχῇ ἐκδίδεται πεντάστιχον εἰς ἑαυτὸν ἐπίγραμμα, ἕτερον ὡς ἀπὸ τῆς βίβλου καὶ τρίστιχον εἰς τὸν συγγράψαντα ἐπίγραμμα τοῦ τότε μητροπολίτου Αἰνίου Μεθοδίου. Ἐπεταὶ σύντομος τοῦ Ῥυσίου βιογραφία γραφεῖσα παρὰ τοῦ ἐκδότου τῆς συλλογῆς, Ἰγνατίου ἱεροδιακόνου τοῦ Κερίζου τε καὶ Ἐπιδαυρίου ἐπίγραμμα πρὸς τὸν συγγραφέα καὶ ἐν τρίστιχον ἀδέσποτον. Εἶτα ἕρμετρος προσφώνησις αὐτῷ ἱερωτάτῳ καὶ θεοτιμῇτῳ δεσπότη μητροπολίτῃ τῆς ἀγιοτάτης μητροπόλεως Κυζίκου κυρίῳ Κῳ κὺρ Ἀνανία» καὶ ἑτέρα «τοῖς ἐντυχεῖν μέλλουσι». Μετὰ ταῦτα ἔπεται τὸ ὀγκῶδες ἕρμετρον αὐτοῦ σύγγραμμα «Λατίνων θρησκείας καινοτομιῶν ἑλεγχοὶ 15.» τελειωθέντες τῷ 1741 καὶ ἐπεσφραγισμένοι τῷ ἐπομένῳ ἐπιγράμματι αὐτοῦ.

Δόγω μὲν ὧδε, εὐσεβεῖ πέρας ἔστιν,
Θεῷ δὲ αἶνον, τῷ ξυνεργασαμένῳ,
λόγων ὁ φίλος, Διαμαντῆς ὁ Ῥύσιος.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο συνοδεύουσι καὶ τὰ ἐπόμενα αὐτοῦ ἔργα.

1) «Τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Διαμαντῇ Ῥυσίου, ἐπιτυμβίδια ἐπιγράμματα, εἰς ἰδίαν ἑαυτοῦ θυγατέρα τὴν Θεοδώραν, καὶ εἰς Σοφίαν τὴν ἐγγόνην, ἐκπελθοῦσαν τῇ θείᾳ». ¹ Εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ὑπάρχει ἡ ἐπόμενη σημείωσις. «Ἐν ἔτει αψμγ' κατὰ Σμύρνην ἑτελεύτων δὲ ἡ μὲν θυγάτηρ μου ζ' Μαρτίου, ἡ δὲ ἐγγόνη μου Σοφία ε' Ἀπριλίου, αἰωνία ἡ μνήμη αὐτῶν».

2) «Ἐκ τῶν τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολῶν. Τῷ ὁσιωτάτῳ μοναχῷ κὺρ Βασιλείῳ, διδασκάλῳ τῆς ἐν Πάτρῳ ἱερῶν λόγων σπουδῆς». Δύο ἐπιστολαὶ γραφεῖσαι ἀπὸ Σμύρνης τῷ 1741 καὶ 1744.

3) «Τοῦ αὐτοῦ κυρίου Διαμαντῇ Ῥυσίου προσφώνημα πρὸς τὸν παναγιώτατον καὶ λογιώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον Γαβριήλ, προσφωνηθὲν συνοδικῶς τῷ δευτέρῳ τῆς αὐτοῦ πατριαρχείας ἔτει ἦτοι τῷ αψμγ' ἀπὸ Χριστοῦ».

4) «Τοῦ αὐτοῦ κυρίου Διαμαντῇ Ῥυσίου λόγος εἰς τὴν σύναξιν τῶν παρμεγίστων ταξιαρχῶν, ἐν ἰδιωτικῇ φράσει». Εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ ἐσημείωσεν τὰ ἑξῆς. «Ἐμελετήθη ἐν Σμύρνῃ ἔτει αψζ' δεήσει τινὸς τῶν ἐνταῦθα φίλων».

¹ Περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ῥυσίου Θεοδώρας πρβλ. καὶ τὰ γραφέντα ἐν Ἀποθήκῃ τῶν ὀφελίμων γνώσεων. Σμύρνη 1842. 11, σ. 104.

καθ' ὃν χρόνον ἐτελεύτα ὁ Σμύρνης Κυπριανός, ὃν διεδέξατο ὁ Παρθένιος».

5) «Τοῦ αὐτοῦ κυρίου Διαμαντῆ Ρυσίου λόγος ἕτερος ἐν ἰδιωτικῇ φράσει, εἰς τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Λουκᾶ». Εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ. «Ἐμελετήθη ἐν Σμύρνῃ κατὰ τὸ χ'θ' Σεπτεμβρίου κε'».

6) «Τοῦ αὐτοῦ Διαμαντῆ Ρυσίου, εἰς τὸν μέγαν Νικόλαον τὸν ἐν Μύροις, προσφωνημάτιον». Εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ σημειοῖ τὰ ἑξῆς. «Ἐτυχε τοῦ ἁγίου ἡ μνήμη Κυριακὴ καὶ Εὐαγγέλιον τοῦ Λουκᾶ τὸ ἐξ ἡμέραι εἶσιν ἐν αἷς κτλ. Διὸ χαριζόμενος τῷ Σμύρνης κυρίῳ Παρθενίῳ συνῆψα τὸ παρὸν εἰς τὸν ἅγιον προσφωνημάτιον, εἰς λόγον ἕτερον, ὅς ἦν κατὰ φθονερῶν ποιηθεὶς τινί. αῖψιέ.»

Περὶ τοῦ σπουδαίου λοιπὸν τούτου ἀνδρὸς ἐντυχόντες ἐν τῷ ἀνωτέρῳ μνησθέντι σμυρναϊκῷ κώδικι ἔγγραφά τινα σπουδαῖα καὶ ἀξιόλογα, ἐκδίδομεν αὐτὰ ἐνταῦθα νομίζοντες ὅτι ἐπιτελοῦμεν καθῆκον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Ἀδαμάντιον Ῥύσιον, ὅστις ὄχι μόνον τὴν Σμύρνην ἐτίμησε διὰ τῶν ποικίλων αὐτοῦ γνώσεων ἀλλὰ καὶ σύμπαν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, διότι διὰ μιᾶς τῶν θυγατέρων αὐτοῦ παρέδωκεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀθάνατον Κοραῖν, ὅστις ἰδοὺ πῶς ἐγκωμιάζει τὸν σοφὸν αὐτοῦ πάππον. «Ἡ μήτηρ μου, λέγει ὁ Κοραῖς ἐν τῇ αὐτόβιογραφίᾳ του, ἔλαβεν ἐλευθεριωτέραν ἀνατροφὴν, διότι εὐτύχησε νὰ ἔχη πατέρα Ἀδαμάντιον τὸν Ῥύσιον, τὸν σοφώτατον ἐκείνου τοῦ καιροῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἄνδρα, ὅστις ἀπέθανεν ἐν ἔτος (1747) πρὸ τῆς γενέσεώς μου. Αὐτὸς ἐχρημάτισεν, ἔτι νέος ὢν, διδάσκαλος τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας εἰς τὴν Χίον, μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς Σμύρνην, ὅπου ἐνυμφεύθη χήραν τινὰ Ἀγκυραῖν. Οὗτος μὴ γεννήσας ἀρσενικόν, ἐπκηγόρησε τὴν ἀποτυχίαν του, σπουδάσας νὰ ἀναθρέψῃ ὡς υἱὸς τὴν μητέρα μου (Θωμάϊδα) καὶ τὰς τρεῖς αὐτῆς ἀδελφάς Ἀναστασίαν, Θεοδώραν καὶ Εὐδοκίαν. Ἡ κατάστασις τοῦ γένους ἦτο τοιαύτη τότε, ὥστε εἰς τὴν μεγαλόπολιν Σμύρνην μόναι σχεδὸν αἱ θυγατέρες τοῦ Ῥυσίου ἤξευρον νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ γράφωσι παρὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν ἐδιδάχθησαν (πολλὰ ὀλίγον ὁμῶς) καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἡ Θεοδώρα, σοφώτερά παρὰ τὰς ἄλλας, ἀπέθανε παρθένος ἀπὸ τὸ θανατικόν. Ἡ μήτηρ μου ἐκκατάλκυσεν ἱκανῶς τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ τὰ συγγράμματα»¹.

Ἐν τοῖς ἐκδιδόμενοις ἐγγράφοις προσθέσαμεν καὶ τὴν διαθήκην τοῦ Ῥυσίου, ἐν ᾗ οὐδόλως γίγνεται μνεία τῶν ὑπὸ τοῦ Κοραῖ ἀναφερομένων. «Εἶπα λέγει, ὅτι ὁ πάππος μου, λυπημένος πολὺ διὰ τὴν στέρησιν ἀρσενικῶν τέκνων, ἐσπούδασε νὰ κοινωνήσῃ μέρος τῆς σοφίας του εἰς τὰς θυγατέρας. Ἀφ' οὗ τὰς ὑπάνδρευσεν προικισμένας, παρὰ τὴν ἀργυρικὴν δόσιν, καθεμίαν μὲ αἰκὸν κατασκευασμένον ἐκ θεμελίων, ἐπρόσμενε ἀνυπομόνως ἐξ αὐτῶν κερποὺς ἀρσενικοὺς, διὰ μόνην τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τοὺς ἀναθρέψῃ αὐτὸς μὲ ἑλληνικὴν παιδείαν. — Βλέπων ὁμῶς πλησιάζοντα τὸν θάνατον, τοῦ ὁποῖου πρόδρομος ἔγινεν ἡ τύφλωσις τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ φοβούμενος τὴν ἀποτυχίαν τοῦ

¹ Βίος Δ. Κοραῖ σ. 6—7.

ποθουμένου, ἔγραψε τὴν διαθήκην του. Τὸ πρῶτον αὐτῆς κεφάλαιον ἄφινε κληρονόμον τῶν βιβλίων του, ἀπὸ τοὺς ἀρσενικοὺς μέλλοντας ἀπογόνους, τὸν ὅστις ἔμελλε πρῶτος ν' ἀφήτῃ τὸ ἐλληνικὸν σχολεῖον, διδασκόμενος καὶ ὅσα ἤξευρεν ὁ διδάσκαλος τοῦ σχολείου. Οἱ συνεριζόμενοι μ' ἐμέ ἐξ' ἀδελφοὶ καὶ συσχολασταί μου δὲν ἔδειξαν ὀλιγωτέραν προθυμίαν νὰ κληρονομήσωσι τὰ βιβλία· ἡ τύχη ὁμῶς ἔσυρε πρῶτον ἐμέ ἀπὸ τὸ σχολεῖον, καὶ μ' ἐκατέστησε κληρονόμον τῆς παππικῆς βιβλιοθήκης¹ ».

Ἰδοὺ τὰ ἐν λόγῳ ἔγγραφα.

1

† Ὁ Σμύρνης ΑΝΑΝΙΑΣ ἐπιβεβαιοῖ ὅτι ἔσον εἶναι τοῦ πρωτοτύπου.

α' Ἐν ἔτει αψκζ μηνὸς Ἰουλίου λα' ἡ κυράττζα Ἀργυρὴ θυγάτηρ τοῦ ποτὲ Κωνσταντῆ, καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς Νικολῆς ἀπὸ τὸν ποτὲ Παράση Τακιατζί, ἔχοντες σπίτι εἰς τὸν Κασάπ Χιτῆρ Μαχαλεσί, καὶ πλησιαστάς ἀπὸ μὲν τὸ βορινὸν μέρος τὸν κυρίτζη Παναγιώτην Ἰωτήφ, ἀπὸ δὲ τὸ νότιον τὸν ποτὲ Νικολὸν Πετρίτζην, ἀπ' ἀνατολᾶς τὴν καθολικὴν στρατάν, καὶ ἀπὸ δυσμᾶς τὸ περιβόλι τοῦ Γιοβάνογλου, καὶ τούτου τοῦ σπιτίου ἐξουσιάζοντες ἡ μὲν Ἀργυρὴ τὴν γῆν, ὡσὰν προικομοίρι τούτης καὶ μητρικὴν τῆς, ὁ δὲ υἱὸς τῆς ὁ Νικολῆς τὴν οἰκοδομήν ὡς ἀπὸ τοῦ πατρὸς του τοῦ Παράση κτίσμα, ἀπὸ γνώμης κοινῆς, καὶ συμφωνίας κοινῆς τὸ ἐπώλησαν μὲ κοινὸν διαλαλητὴν εἰς τὸν διδάσκαλον κύρ Διαμαντὴν μὲ τοὺς τοίχους τοῦ ὁποῦ εἶναι οἱ ἀπὸ μέρους τοῦ μισίρ Νικολοῦ, καὶ τοῦ Γιοβάνογλου, μούλκια, μετὰ ἐντὸς τῶν τοίχων ὅλα ἀνώγεια καὶ κατώγεια, σπίτια, φούρνος, μαγαζί, περιβόλι, δένδρα, πηγᾶδι, καὶ καθολικῶς μὲ ὅσα σφαλοῦνται, καὶ εὐρίσκονται μέγα εἰς τοὺς τέσσαρας τοίχους ἀπάνω καὶ κάτω πόρτες, καὶ παρχθυρα, αὐλαῖς, καὶ ἀπλῶς μὲ ὅλα τὰ σπιτικὰ εἶδη, καὶ δικαιώματα, καὶ μετρημένον εἰς φάρδος καὶ μάκρος ἀπὸ τὸν κατὰ καιρὸν μεγιμάρην τὸν Μαστρονικολάον, μάκρος πῆχες σαραντατρεισήμισι, καὶ πλάτος δεκατέσσερεςήμισι, καὶ ὁ μουζαδάς τοῦ δρόμου σαντράτζικ ἐννέα, ἀναλογικῶς πολυπλασιασμένα πῆχες τριανταδύο καὶ μουζαδάδες τρεῖς, διὰ τιμὴν γροσίων δύο (χι)λιάδων τετρακοσίων ἐξῆντα, τὰ ὁποῖα καὶ τὰ ἔσχατον ἔμπροσθεν τῶν ἀξιοπίστων μαρτύρων τῶν ὑπογεγραμμένων εἰς τὸ χοτζέτιον ὁποῦ ἔδωκαν τῷ διδασκάλῳ Διαμαντῇ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ὁποῦ ἔκρινεν ὁ ἐνδοξότατος μολᾶς Πενγλή Ἀχμέτ ἐφέντης, καὶ ὁ τούτου ναγίπης Ἀλαζεζόγλους Μουσταφᾶ ἐφέντης, μετρημένα, σῶα καὶ ἀνελλειπῆ μέσα εἰς τὸ ἴδιον σπίτι καὶ ἐγχειρισμένα μὲ χέρι ἴδιον τοῦ διδασκάλου Διαμαντῇ εἰς τὴν κυράττζα Ἀργυρὴν διὰ τιμὴν τῆς γῆς γρόσια χίλια ἐξακόσια δέκα, ἡ ὁποῖα καὶ τῶρα παροῦσα ὁμολογεῖ πῶς τὰ ἔλαβεν· εἰς δὲ τὸν υἱὸν αὐτῆς Νικολὴν τοῦ Παράση ἐγχειρισμένα καὶ εἰς αὐτὸν μὲ χέρι τοῦ

¹ Βίος Α. Κοραῆ. σελ. 9—10.

ιδίου αγοραστοῦ διδασκάλου Διαμαντῆ γράσια ἀτακῶσια πενήντα, διὰ τιμήν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ δηλωθέντος σπιτίου, καὶ ὁμολογεῖ καὶ οὗτος παρὼν ἐνταῦθα ὅτι τὰ ἔλαβε· διὸ καὶ τοῦ ἐπκρέδωκαν ὁλοκλήρως τό τε σπίτι τοῦτο, καὶ τὴν δεσποτίαν τούτου τοῦ σπιτίου παντοτινὴν καὶ ὁλόκληρον καθὼς διαλαμβάνει καὶ τὸ χοτζέτιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔμαθεν ὁ διδάσκαλος πῶς ἡ προδηλοθεῖσα Ἀργυρὴ ἀδελφὸν τὸν Ἰωάννην τοῦ Κωνσταντῆ ἀπὸ γυναῖκα μὲν ἄλλην καὶ ὑστερωτέραν τὴν Ἀσιμίναν πλὴν ὁμοπάτριον, ἐζήτησε μαθεῖν καὶ βεβαιωθῆναι μήπως ἔχει τινὰ καὶ ὁ Ἰωάννης οὗτος μετοχὴν ἀπὸ τοῦ σπιτί, ὅπου ἐπωλοῦσαν πρὸς τὸν διδάσκαλον ἡ Ἀργυρὴ, καὶ ὁ ταύτης υἱὸς Νικολῆς. Διὸ καὶ ἐκράχθη, καὶ παρὴν ἐκεῖ εἰς τὸ ἴδιον σπίτι ὅταν ἐμετρῶντο τὰ ἄσπρα, καὶ ἐρωτηθεῖς περὶ μετοχῆς τινος τοῦ ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς τοῦ πωλουμένου σπητίου παρὼν ἐνώπιον τοσούτων μαρτύρων τούρκων τε καὶ χριστιανῶν ὁμολόγησεν ὁ Ἰωάννης πῶς δὲν μετέχη, διότι ἡ ἀδελφή του Ἀργυρὴ τῆς Σοφοῦλας τὸ ἐπῆρε διὰ τοῦ πατρὸς τῆς προίκισμα ὡς μητρικὸν τῆς ἐξ ἀρχῆς κτῆμα· ὁ δὲ Ἰωάννης διὰ τὸ εἶναι ἀπ' ἄλλης γυναικὸς τῆς Ἀσιμίνας ἣν ἔλαβεν ὑστερον ὁ Κωνσταντῆς, διὰ τοῦτο μηδόλως μετέχειν καθωμολόγησεν, καὶ μετὰ τὴν τοιαύτην περὶ παντελοῦς ἀμεθεξίας τοῦ ὁμολογίαν, διὰ βεβαιωτέραν ἀσφάλειαν τοῦ αγοραστοῦ διδασκάλου Διαμαντῆ ἐγράφει οὗτος ὁ Ἰωάννης καὶ μάρτυς εἰς τὸ χοτζέτιον. Καὶ τώρα παρὼν ἐπὶ τῆς ἐμῆς ταπεινότητος προκαθημένης συνοδικῶς ὁμολόγησε πῶς τοῦ εἰρημένου σπιτίου οὔτε εἶχε ποτε μετοχὴν, οὔτε θέλει ἔχει ποτέ οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ ἀπ' αὐτοῦ. Διὸ εἰς ταύτην τὴν συνοδικῶς ἐξετασθεῖσαν φανέρωσιν τῆς πρὸς τὸν διδάσκαλον Διαμαντὴν ἀσφαλεστάτης πωλήσεως τοῦ δηλωθέντος σπιτίου πάλιν ὑπογράφετε μάρτυς οὗτος ὁ Ἰωάννης μαζὴ μὲ τοὺς ἐπιλοίπους συνοδικῶς παρόντας χριστιανούς τῆς καθ' ἡμᾶς πολιτείας, ὧν ἐνώπιον ἀναγνωσθεῖσα κοινῶς ἦτε καθολικὴ καὶ κυρία καὶ αἰδίου πώλησις τοῦ δηλωθέντος σπιτίου, καὶ ἡ δοθεῖσα περὶ ἀμεθεξίας ὁμολογία τοῦ Ἰωάννου, ἐβεβαιώθησαν ὑπὸ τῆς ἐμῆς ταπεινότητος, διὰ μαρτυρίας τῶν παρόντων ἀρχόντων καὶ γερόντων, καὶ ἅμα κατεστρώθησαν ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης μητροπόλεως, παριστάνοντα καὶ εὐδηλον εἰς ἅπαντας καθιστῶντα τὴν γινομένην τελείαν καὶ ἀσφαλεστάτην καὶ αἰδίου πώλησιν τοῦ εἰρημένου σπιτίου πρὸς τὸν διδάσκαλον Διαμαντὴν Ῥύσιον εἰς αἰδίου μνήμην καὶ φανέρωσιν καὶ βεβαίωσιν.

Παντελείων Σεβαστόπουλος μάρτης

Χατζῆ Δημητράκις

Ζωρζῆς Βιτάλης μάρτυς.

Ἰσοῦ ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου γράμματος.

Ὁ Σμύρνης ΝΕΟΦΥΤΟΣ βεβαιοῖ.

† Προκαθημένης τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, συνεδριάζοντων καὶ τῶν ἐντιμοτάτων αὐτῆς κληρικῶν προεστώτων τε, καὶ χρησίμων γερόντων τῆς πολιτείας, παρεστάθησαν οἱ ὁσίωνταί ἐφημέριοι τῆς καθ' ἡμᾶς Μητροπόλεως, ζητοῦντες παρὰ τοῦ κυρίτζη Νικολάκη ἀνεψιοῦ τοῦ μακκρίτου πρώην Σμύρνης κύρ Ἀνανίου τὸ ὅπερ ἔδωκεν ἐμβατοίκιον τῷ θεῷ αὐτοῦ ἔτι περιόντι, τοῦ δὲ κυρίτζη Νικολάκη δικτεινομένου καὶ ἀποποιουμένου τὴν δόσιν, καὶ προβάλλοντος μηδεμίαν ἄλλην οὐσίαν καταλειπομένην τὸν μακκρίτην θεῖον αὐτοῦ εἰ μὴ τὰ πεντακόσια γρόσια ταῦτα τῷ κυρίτζη Νικολάκῃ, τὸν δ' αὖ κυρίτζη Νικολάκῃ ἐπιστρέψαι τοῖς ἐφημερίοις ὡς δίκαιον αὐτῶν ἔν. Τούτου χάριν διὰ τὸ τὸν μὲν διδάσκαλον κυρίτζη Διακμαντὴν πληρῶσαι τὰ πεντακόσια γρόσια τῷ κυρίτζη Νικολάκῃ, καὶ λαβεῖν παρ' αὐτοῦ τὸ ὅπερ ἔφερε γράμμα ἰδιόχειρον τοῦ Διακμαντῆ, τὸν δ' αὖ Νικολάκῃ ἐπιστρέψαι τοῖς ἐφημερίοις, καὶ μεῖναι τὸν διδάσκαλον ἀκαταζήτητον εἰς τὸ ἐξῆς ἅτε ἐξωφλήσαντα αὐτὰ, ἐγένετο καὶ τὸ πικρὸν ἡμέτερον γράμμα βεβαιωτήριον, ἐπιμαρτυρίᾳ τῶν ἐντιμοτάτων κληρικῶν, καὶ χρησίμων προεστώτων, καὶ γερόντων τῆς πολιτείας, καὶ ἐδόθη τῷ διαλειφθέντι διδασκάλῳ κύρ Διακμαντῇ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν. — αψλα' Μαίω.

Ὁ Νικόλαος Λαγκαδᾶς ἀποφάσκει συναδικῇ ἔλαβον καὶ ἐπέστρεψα τοῖς ἐφημερίοις.

Παραγιώτης Ἰωσήφ μάρτυς, Γεώργιος Ὁμηρος μάρτυς, Ἰωάννης Σκούφης μάρτυς, Ζωρζῆς Βιτάλης μάρτυς, Νικόλαος Κόκκινος μάρτυς, Γεωργάκης Μουτάφογλου μάρτυς, Νάτζιος Σκούφης μάρτυς, Χαρτοφύλαξ Χατζῆ Νικολάκης μάρτυς, Χατζῆ Τζανῆς Χατζῆ Φραντζέσκου μάρτυς, Ἰωάννης Φωτεινὸς μάρτυς, Μπεγλάρης τοῦ Κυριάκου μάρτυς, Παραγιώτης Χατζῆ Ἀντώνη μάρτυς, Παπᾶ Νεόφυτος καὶ ἐφημέριος μάρτυς, Κήρυλλος ἱερομόναχος καὶ ἐφημέριος μάρτυς, Θεοδοσίος ἱερομόναχος μάρτυς, Γεράσιμος ἱερομόναχος μάρτυς, Διονύσιος ἱερομόναχος μάρτυς, Μεθόδιος ἱερομόναχος μάρτυς, Ἰγνάτιος ἱερομόναχος μάρτυς, Ἀνατόλιος ἱερομόναχος μάρτυς, Νεκτάριος ἱερομόναχος μάρτυς.

"Ισορ ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου γράμματος.

† Διὰ τοῦ παρόντος ἐνδεικτικοῦ γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ Παναγιώτης Πασακούλης ὑπηρέτης ὢν καὶ δούλος τοῦ λογιωτάτου διδασκάλου κῦρ Διαμαντῇ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον διὰ νὰ κάμῃ πραγματεῖαν, καὶ ἐκεῖσε ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος, οἱ εὐρισκόμενοι ἐκεῖσε εὐσεβεῖς πραγματευταὶ καὶ φίλοι τοῦ διδασκάλου κῦρ Διαμαντῇ μὲ τὸ νὰ ἡξεύρουν πῶς εὕρισκετο πρότερον εἰς τὴν δούλευσιν τῆς λογιότητός του ὁ διαληφθεὶς Παναγιώτης, ἐπερίλαβαν εἰς χεῖράς των τὴν εὑρεθεῖσαν ὅλην περιουσίαν τοῦ Παναγιώτου καὶ τὴν ἔστειλαν εἰς χεῖρας τοῦ διδασκάλου μὲ γράμμάτων, ἣτις συνεποσώθη εἰς ἀσλανία γερὰ ἑκατονπεννηνταένα, καὶ ἄσπρα σαράντα, καθὼς ἰδόντες καὶ ἐρευνήσαντες καὶ πληροφορηθέντες πραγματευταὶ ἀξιόπιστοι ἐβεβαίωσαν τὴν ἡμετέραν ταπεινότητα, οἵτινες καὶ ὑπογράφονται μάρτυρες ἐν τῷ παρόντι. Ὁ γοῦν διαληφθεὶς Παναγιώτης Πασακούλης ὕπανδρος ὢν μετὰ γυναικὸς Ἀγγελίνας εἰς χωρίον Πραστόν καὶ μετ' αὐτῆς ἔχων θυγάτριον ἓν, καθὼς ἡ διαληφθεῖσα Ἀγγελίνα ποτὲ γυνὴ αὐτοῦ ἀπέδειξε διὰ βεβαιωτηρίου γράμματος τοῦ συναδέλφου μοι ἀγίου Ρέοντος καὶ Πραστοῦ, παραγομένη εἰς Σμύρνην ἐπὶ τῷ λαβεῖν τὴν περιουσίαν τοῦ ποτὲ ἀνδρός αὐτῆς Παναγιώτου ἀνήκουσαν τῇ ὀρφανῇ θυγατρὶ αὐτῆς. Ὡς οὖν ἀπέδειξεν ἡ Ἀγγελίνα ὅτι ἀληθῶς, καὶ βεβαίως ὑπάρχει γυνὴ τοῦ Παναγιώτου καὶ μήτηρ τῆς ὀρφανῆς καὶ ἐπίτροπος τέλειος αὐτῆς ἀπέδωκεν ὁ λογιώτατος κῦρ Διαμαντῆς τὴν ὅλην περὶ οὐσίαν τοῦ μακαρίτου Παναγιώτου τὰ 151 γερὰ καὶ ἄ. 40 εἰς χεῖρας τῆς διαληφθείσης Ἀγγελίνας ἐπιτρόπου καὶ μητρὸς τῆς ὀρφανῆς θυγατρὸς καὶ κληρονόμου τοῦ Παναγιώτου, καὶ ἐξόφλησε τὸν διδάσκαλον ἔλαβε πρὸς τούτοις ἡ Ἀγγελίνα καὶ εἴτι ἄλλο ρουχικὸν εὕρισκετο τοῦ Παναγιώτου εἰς χεῖρας τοῦ διδασκάλου, καὶ ἐξόφλησε, καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὸν διδάσκαλον, καὶ ὁμολόγησεν ἡ Ἀγγελίνα ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων, πῶς δὲν ἔχει νὰ ζητῇ πλέον παρὰ τοῦ διδασκάλου, μήτε πολὺ μήτε ὀλίγον ἄχρι καὶ ὀβολοῦ, ἐπειδὴ ὁμῶς καὶ ὁ Παναγιώτης δὲν εἶχεν υἱόν, ἀλλὰ τὸ θυγάτριον μόνον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τοὺς νόμους τῶν κρατούντων, ἀνήκει ἀπὸ τὴν περιουσίαν του, καὶ εἰς τοὺς πλαγίου, ἐξετάσαντες ἀκριβῶς καὶ περὶ τούτων εὗρομεν ὅτι ἔχει δύο πρωτεξαδέλφους πρὸς πρὸς, οἱ ὅποιοι κατὰ τοὺς κρατοῦντας εἰσέρχονται εἰς κληρονομίαν, καὶ παρὼν ὁ ἓνας Νικολὸς Πασακούλης ἀφοῦ εὐγῆκαν τὰ ψυχικά του, ἔκαμε τὸ μερίδιον ὁποῦ τὸν ἐτύχαινε κατὰ τοὺς κρατοῦντας ἀσλανία γερὰ δέκα ἑξ, καὶ τὰ ἔλαβε σῶα, καὶ ἐξόφλησε τὸν διδάσκαλον ἐπ' ὅψει τῶν παρευρεθέντων καὶ ἡμῶν, ἔμεινε πρὸς τούτοις καὶ τὸ τοῦ ἑτέρου ἐξαδέλφου μερίδιον Νι-

κολοῦ καὶ ἐκείνου ὀνομαζομένου τοῦ Θεοδώρῃ ἀσλανία γερὰ δέκα ἐξ τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν πρὸς τὴν ἡμῶν ταπεινότητα ἐρχόμενος εἰς Σμύρνην νὰ τὰ πέρνῃ· τούτου χάριν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἐξοφλητικὸν γράμμα ἐν ᾧ ὁμολογεῖ ἡ Ἀγγελίνα γυνὴ τοῦ Παναγιώτου καὶ ἐπίτροπος τοῦ ὀρφανοῦ, καὶ ὁ Νικολᾶς Πασακούλης ἐξάδελφος τοῦ Παναγιώτου ὅτι δὲν ἔχουσι πλέον νὰ ζητοῦσιν ἀπὸ τὸν διδάσκαλον κῦρ Διαμαντῆν μήτε πολὺ μήτε ὀλίγον ἀγχι καὶ ὁδο-
λοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἂν ᾔθελεν εὑρεθῇ ἄλλος συγγενὴς πρὸς τοὺς δύο Νικολοὺς, καὶ ᾔθελε διασείσῃ τὸν διδάσκαλον ζητῶν πολὺ ἢ ὀλίγον παρὰ τῆς αὐτοῦ λογιότητος διὰ τὴν περὶ οὐσίαν τοῦ Παναγιώτου, νὰ χρεωστῇ νὰ ἀπολογῇται ἡ Ἀγγελίνα καὶ ὁ Νικολᾶς, καὶ ὁ διδάσκαλος νὰ εἶναι πάντοτε ἐξοφλη-
μένος καὶ ἀκαταζήτητος. Ἐπὶ τούτοις ἐδόθη, καὶ τὸ παρὸν ἐξοφλητικὸν γράμμα εἰς χεῖρας τοῦ διδασκάλου ἐπιβιβαιῶσαι τῆς ἡμῶν ταπεινότητος καὶ μαρτυ-
ρίαις τῶν θεωριτῶν τῆς περὶ οὐσίας τοῦ Παναγιώτου. Ἐν ἔτει αψλε' ἰε-
νουαρίου.

Ἡ Ἀγγελίνα γυνὴ τοῦ ποτὲ Παναγιώτου Πασακούλη ἀπὸ χωρίου Πραστὸν βεβαιῶνω ὑποχειρὸς ἐμοῦ Μπενιζέλου Μεταξῆ καὶ μαρτυρῶ.

Χατζῆ Τζανῆς τοῦ Φραζέσκου μάρτυς, Μιχαλάκης Μαρούλης μάρτυς, Δημήτρης Παλαιολόγος μάρτυς, Γεώργιος Τζιγκιρλάρας μάρτυς, Χατζῆ Χρίστος Ταμπέϊκος μάρτυς, Γεώργιος Μαζουράνης μάρτυς, Χατζῆ Πακα-
γιώτης ποτὲ Χατζῆ Ἰωάννου μάρτυς, Περιζέλος Φωλερός μάρτυς.

† Ὁ Σμύρνης Νεόφυτος βεβαιοῖ.

4

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου γράμματος.

Πρὸς τὴν ἡμῶν ταπεινότητα παρέστη ἡ Ἀνοῦκα, σύμβιος τοῦ ποτὲ Ἀ-
πτάλη, καὶ προβάλλετο τὴν ἣν εἶχε χρεῖαν τοῦ πωλῆσαι μέρος ἀπὸ τὸ χάρι
ὅπου δεσπόζει αὐτὴ τε, καὶ τὰ ὀρφανὰ τέκνα αὐτῆς διὰ χρέος ὅπου τῆς
ἔφησε, ἡ μκακρίτρα πενθερὰ αὐτῆς, Δεσποινὸς Γιοδάνογλου· καὶ διὰ νὰ μὴν
τύχη καὶ προχωρήσῃ τις ἔξωθεν ἀγοραστῆς, ἐδουλεύθη περὶ τούτου, καὶ μὲ
τοὺς ἰδίους τῆς συγγενεῖς, καὶ τὴν ἐμὴν ἀνερώτησε ταπεινότητα, ἐκρίθη τε
καλὸν τοῦτο, ὅπου πκριστῶμεν ἐνταῦθα. Ἐπειδὴ ἐγνώσθη καὶ τὸ ἐγγόνι τῆς
διαληφθείσης Ἀνοῦκας, ὁ Λουκᾶς, ὃν ἔσχε ἀπὸ τοῦ Παντελῆ Λουτράρη Χίου,
ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Σοφοῦλα, οὗτος ὁ Λουκᾶς ἔχει γρόσια πεντακόσια, ἅτινα
ὀλίγον πρὸ τελευτῆς του, ὁ ρηθεὶς Παντελῆς παλὰ δεηθεὶς τοῦ λογιωτάτου
διδασκάλου κυρίτζη Διαμαντῆ Ῥουρίου, ὡς ἡ ἐμφανισθεῖσά του ὁμολογία
ἔδειξε, τὰ ἐδάνεισεν αὐτῷ πρὸς ἑπτὰ τὰ ἑκατὸν, ὡς ἄσπρα τοῦ παιδὸς του
τοῦ Λουκᾶ. Ἡ τοίνυν μάμη τοῦ Λουκᾶ Ἀγνοῦκα καὶ ἐπίτροπος αὐτοῦ προ-

καταστᾶσα διὰ χοτζετίου τῆς βασιλικῆς κρίσεως, δ καὶ ἡμῖν ἀνεδείχθη συνοδικῶς, καὶ ἐμαρτυρήθη ὑπὸ τῶν ἐν χοτζετίῳ μαρτύρων, ὅσοι ἡμέτεροι, ἐζήτησεν ὡς καθολικὴ ἐπίτροπος τοῦ Λούκα υἱοῦ τοῦ Παντελῆ λαβεῖν παρὰ τοῦ διδασκάλου τοῦ Διαμαντῆ τὰ δηλωθέντα ἄσπρα, τότε κεφάλαιον, καὶ διάφορον εἰς χρόνους τρεῖς ὅπου ἐστάθησαν εἰς τὴν λογιότητά του. Οὕτως ἡ ταπεινότης ἡμῶν μετακαλεσαμένη τὸν διδάσκαλον κυρ Διαμαντῆ, καὶ ἀναγγείλασα αὐτῷ τὴν χρεῖαν, δι' ἣν ἠναγκάσθη ἡ ἐπίτροπος τοῦ ὀρφανοῦ τοῦ Παντελῆ εἰς τὸ ἀπαιτήσιν τὸν διδάσκαλον τὰ ἄσπρα τοῦ Λούκα, περὶ τοῦ ἐλθεῖν εἰς τελείαν ἡλικίαν τὸν Λούκαν, δηλαδὴ ἕνεκα τοῦ μὴ προχωρῆσαί τινα ξένον εἰς τὸ παρ' αὐτῶν δεσποζόμενον χάνιον τοῦ Γιοβάνογλου λεγόμενον, οὗ εἰς ἀνάγκην ἦλθον διαπωλῆσαι μέρος ὡς εἴρηται. Καὶ ἅμα προτρεφικμένη τὴν αὐτοῦ λογιότητα, ὅπως εἰρηνικῶς ἀποδῶ, καὶ λάβῃ τὸ τεμεούτι του ἐξοφλημένον, καὶ ζεχαριε καμωμένον, ἀπὸ μέρος τῆς ἐπιτρόπου τοῦ Λούκα καὶ μάμης αὐτοῦ Ἀννούκας, ἥτις, βεβαιούσης τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, καὶ τῶν ὧδε ὑπογεγραμμένων μαρτύρων, λαμβάνει ταῦτα διὰ τιμὴν, καὶ ἅμα πληρωρὴν τοῦ ὄντα ὅπου ἀγοράζει διὰ τὸ ὀρφανὸν ἐγκόνι της, τὸν Λούκα, υἱὸν τοῦ Παντελῆ Χίου Λουτράρη, καὶ εἶναι ἐμβαίνωντας εἰς τὸ χάνι ἐνοικιαζόμενος τὸ παρὸν διὰ γρόσια εἴκοσι πέντε, ὅν τινα ὄντα, αὐτὴ τε ἡ μάμη τοῦ Λούκα, καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, ὄντων εἰς τελείαν ἡλικίαν καὶ τούτων, αὐτοθέλητος τὸ ἐπώλησαν, πρὸς τὸν εἰρημένον Λούκαν τὸν Παντελῆ, πρὸς ταῦτα ἄλλο μηδὲν δυνηθεὶς ἀντιπεῖν ὁ διδάσκαλος κυρ Διαμαντῆς, ἐζήτησεν εὐλόγως ἰδεῖν δηλαδὴ καὶ τῆς πωλήσεως τὸ χοτζέτιον, δ καὶ παρασταθήσασα ἐνέδειξεν ἡμῖν, ἡ ἐπίτροπος καὶ μάμη τοῦ Λούκα, καὶ ἀνεγνώσθη κατ' ἐνώπιον ἡμῶν καὶ τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων, καὶ οὕτω πάσης ἀντιλογίας διαλυθείσης, ὁ διδάσκαλος κυρ Διαμαντῆς ἐμέτρησεν τὰ ὅσα διελάμβανεν ἡ ὁμολογία του, γρόσια ὅλα πεντακόσια τριάκοντα πέντε, καὶ προσέτι ἕτερα ἐβδομήκοντα διὰ τοὺς λοιποὺς δύο χρόνους, καὶ ἕως τὴν σήμερον ὅπου ἀπεδόθησαν ὅλα γρόσια ἐξακόσια πέντε, ἦγουν 605 ἄσπρα γὰρ κατὰ τὸ φερμάνι, καὶ τὰ ἴδαμεν οἱ παρόντες καὶ τὰ ἐμετρήσαμεν. Καὶ οὕτω κατ' ἐνώπιον ἡμῶν παρόντων τὰ ἐνεχείρησεν τῇ μάμῃ καὶ τελείᾳ ἐπιτρόπῳ τοῦ Λούκα κυρῇ Ἀννούκᾳ, καὶ ἐνεχειρίσας, ἀπέλαβε παρ' αὐτῆς τὴν ὁμολογίαν του, τελείως καὶ αἰδίως ἐξοφλημένην, ἀπὸ τε μέρους ταύτης τῆς Ἀννούκας, καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ παρ' αὐτῆς ἐπιτροπευομένου ἐγκόνου της Λούκα καὶ υἱοῦ τοῦ Παντελῆ. Καὶ ἔτι ἀπὸ κάθε συγγενῆ καὶ ξένον τοῦ Λούκα καὶ τοῦ πατρός του Παντελῆ Λουτράλη. Ὅθεν καὶ εἰς τελείαν ἀσφάλειαν τοῦ διδασκάλου Διαμαντῆ, ἡ ἐπίτροπος αὕτη τοῦ Λούκα Ἀννούκα, ἐδεήθη τῆς ἐμῆς ταπεινότητος, καὶ ἔκαμψεν τὴν ἀποδοθεῖσαν τῷ διδασκάλῳ ὁμολογίαν του ταχρίε, ὑπογράψασα ταύτην, καὶ ἐξοφλήσασα ταύτην ἀπὸ μέρος της, καὶ ὡς εἴρηται, ἀπὸ μέρος τοῦ ὀρφανοῦ, καὶ ἀπὸ ἄλλον τινὰ διὰ χειρὸς τῆς ἰδίας, ἡ ταπεινότης μου. Ἐτι καὶ τούτου προσεδεήθη μου αὕτη ἡ ἐπίτρο-

πος, καὶ μέμη τοῦ Λούκα, ὅτι τόσον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πρὸς τὸν διδάσκαλον Διαμαντῇ ἐξοφλήσεως, ὅσον καὶ διὰ τὸ φαίνεται εἰς κάθε καιρὸν καὶ χρεῖαν, ἥτε πώλησις τοῦ ὄντος πρὸς τὸν Λούκα τὸν ἐγγονόν της, καὶ υἱὸν τὸν Παντελῇ Λουτράλη, καὶ ἔτι ἡ πληρωμὴ πόθεν τοὺς ἔγινε δηλαδὴ ἀπὸ τῶν διακληφθέντων ἄσπρα ὅπου ἐπῆρε ἀπὸ τὸν διδάσκαλον Διαμαντῇ ὡς τοῦ Λούκα ἐγγονοῦ της, τελεία διὰ χοτζετίου ἐπίτροπος, καὶ καταστρωθῇ τὸ παρὸν τῆς ὅλης ὑποθέσεως ἐνδεικτικὸν γράμμα, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς καθ' ἡμᾶς Μητροπόλεως κώδικι. Καὶ οὕτως κατεστρώθη ἀναγκαίως εἰς αἰδίου ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν.

Ἐν Σμύρνῃ κατὰ τὸ ἀψλζ' φεβρουαρίου ιβ'.

Ἀγνούκα τοῦ ποτὲ Ἀπτάλη σέμβιος ἔλαβα τὰ ἄνωθεν. Παντελῆς Σεβαστόπουλος μάρτυς, Γεωργάκης Ὁμηρος μάρτυς, Κωνσταντὸς Κάρτις μάρτυς, Ἀδάμας τοῦ Ἰωάννου μάρτυς, Ἰωάννης Φωτεινὸς μάρτυς, Δημητράκης τοῦ ποτὲ Μιχαήλ μάρτυς, Ἰωσήφ Πασχάλης μάρτυς, Ἰωάννης τοῦ Μανόλη μάρτυς, Ἀδάμης ὁ τοῦ Ἰωάννου μάρτυς καὶ υἱὸς αὐτοῦ μαρτυρῶ, Παραγιώτης Ἰωσήφ μάρτυς.

† Ὁ Σμύρνης Νεόφυτος βεβαιοῖ.

5

† Ἡ ταπεινότης ἡμῶν μετὰ καὶ γνώμης τῶν ἐπιτρόπων τῆς καθ' ἡμᾶς Μητροπόλεως ἀγίας Φωτεινῆς, δηλοποιεῖ ὅτι τὸ τέταρτον στασίδιον ἀπὸ τῆς καινούριας εἰς τὸ γυναιτικὸν ὅπου ἤδη ἔγιναν ἐφ' ἡμῶν ἐφιλοδωρήθη τῷ λογιωτάτῳ διδασκάλῳ κυρ Διαμαντῇ Ῥυσίῳ πληρώσαντι καὶ τὸ κριθέν εὐλογον εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ παγγαρίου. Ὅθεν ἀπὸ τὴν σήμερον ὑπάρχει καὶ λέγεται ἴδιον κτῆμα αὐτοῦ τε καὶ διὰ κατοχὴν τῶν ἀπογόνων καὶ κληρονόμων τῆς αὐτοῦ τιμιότητος, διὸ εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐδόθη εἰς χεῖρας τοῦ τὸ παρὸν ἐνδεικτικόν, ὃ καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Μητροπόλεως.

ἀψλζ' νοεμβρίου λ'.

† Ὁ Σμύρνης Νεόφυτος βεβαιοῖ. 1

6

(Ἡ διαθήκη τοῦ Διαμαντῇ Ῥυσίου).

Ἰσοῦ ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου.

Ὁ Διαμαντῆς Ῥυσίος, ἀπὸ Ἰουνίου ἑσπερικῶς ἀρρώστησα μὲ διάρροϊαν, καὶ ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν βλέπωντας πῶς μὲ νικᾷ τὸ κακὸν εἰσκαλεσάμεν τὸν

1 Τῇ αὐτῇ χρονολογίᾳ ἐδωρήθη καὶ ἕτερον στασίδιον κατὰ τὸ ἐπόμενον τοῦ ἄνωτέρω ἐν τῷ κώδικι ἐγγράφον «τῷ τιμιωτάτῳ ἄρχοντι κυρ Ἰωσήφ γαμβρῷ τοῦ λογιωτάτου διδασκάλου κυρ Διαμαντῇ Ῥυσίου».

πνευματικόν μου πατέρα πρώην Φιλαδελφίης κύριον Ἰωαννίκιον, κατὰ νόμους ἐξομολογήσειν τὰ γνωστὰ μοι καὶ ἄγνωστα ἁμαρτήματα. Ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Θεὸν συγχώρησιν, καὶ ἀπὸ τὸν πνευματικόν μου παρεκάλεσα τοὺς ἁγίους ἱερεῖς, καὶ μὲ ἔκαμυν εὐχέλαιον· μετέλαβον τῶν ἀχράντων, καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων τοῦ κυρίου μου Ἰησοῦ εἰς ἄρεσιν ἁμαρτιῶν μου, καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ἐν ταύταις μου ταῖς εὐσεβείαι, καὶ τελείαις φρονήσεσιν εὐρισκόμενος ἔτι, ἐφρόντισα νὰ κάμω καὶ τὴν παραῤῃσαν διαθήκην, διὰ τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον μου ἔχει, εἰς τὸ ὅποιον καταστάνω τέλειόν μου ἐπίτροπον τὸν γαμβρόν μου κύρ Ἰωσήφ Πασχάλην, συνάγοντάς τι μὲ ὑπεμονήν, ἀπὸ ὅπου φανῇ πῶς εἶναι, νὰ τὸ διαμοιράσῃ εἰς τόπους ὅπου διορίζω ἐδῶ, προκίρετικῶς μου καὶ αὐτοθέλητος. Ἀπὸ τὸ σπῆτι ὅπου ἐπούλησα τῆς θυγατέρός μου Ἀναστασίας, τοῦτο ὅπου κάθομκι, ἔχω νὰ λάβω ἀκόμη ἀπὸ λόγου της, δύο χιλιάδες γρόσια, ἀπὸ τὰ ὅποια, νὰ δίδῃ ὁ γαμβρός μου μὲ χέρι του εἰς τὸν ἅγιον Τάφον γρόσια πεντακόσια, ὅταν μισεύῃ τοῦτος ὁ πρωτοτύγγελος, νὰ δίδῃ εἰς τὸ Ἅγιος Ὄρος εἰς τὰ μοναστήρια ὅλα γρόσια πεντακόσια, εἰς τὸ θεοδόξιστον Σίναιον ὅρος γρόσια διακόσια πενήντα, εἰς τοὺς πτωχοὺς τῆς Σμύρνης τῆς χώρας γρόσια ἑκατὸν, εἰς τὸν μητροπολίτην τῆς Σμύρνης γρόσια πενήντα, εἰς τὸ σπητάλιον τὸ ἕνα γρόσια πενήντα, καὶ εἰς τὴν ἁγίαν Παρασκευὴν ἄλλα τόσα. Τὸ ἕνα πουγγὶ ἀφήνω μὲ τὴν εὐχὴν μου εἰς τὰ ἐγγόνια, καὶ βαπτιστικά μου Μαγδαλινὴν καὶ Σοφίαν· ἕξ πουγγία ἄσπρα ὅπου ἔχω εἰς τὴν θυγατέρα μου Θωμάην, τὰ τρία ἀφίνω εἰς τὴν ὁμόζυγόν μου κυράτξαν Δέσποιναν· μετὰ τὴν τελευταίην μου νὰ τῆς δοθοῦν εἰς κάθε τρεῖς μῆνας ἕνα πουγγί, εἰς ἑνέα δηλαδή μῆνας νὰ τὴν ξεπληρώνουν ἐξαποφάσεως. Τὰ λοιπὰ τρία ἀφιέρωσα καὶ ἀριερόνω εἰς τὸ ἱερὸν Φροντιστήριον τῶν λόγων τῆς Πάτμου, τῶν μὲν χιλίων τὸ διάφορον, νὰ μοιράζεται εἰς τοὺς μαθητάς, τῶν δὲ πεντακοσίων ὡς εἶναι σιτηρέσιον τοῦ κατὰ καιρὸν διδασκάλου. Ταῦτα δὲ τὰ τρία πουγγία ἄσπρα, ὡς ἔχη ἄδειαν τελείαν ὁ γαμβρός μου Ἰωάννης Κοροῆς, νὰ τὰ κρατῇ μὲ τὸ διάφορον πρὸς ἕξ τὰ ἑκατὸν, ὅλους χρόνους ἕξ, καὶ τότε εὐθὺς νὰ τὰ πληρώνῃ, ἐπιτροπεύοντων εἰς αὐτὰ αὐτοῦ τε τοῦ Ἰωάννου, καὶ τοῦ γαμβροῦ μου Ἰωσήφ Πασχάλη, καὶ τοῦ γαμβροῦ μου κυρίτζη Τζορτζάκη τοῦ μακαρίτη τοῦ Νικολῆ· καὶ τοῦτο διὰ περισσοτέραν τους τυχὸν αὐξήσιν χωρὶς νὰ τολμήσῃ τινὰς νὰ τὰ ζητήσῃ πρὸ καιροῦ οὔτε ἱερεὺς, οὔτε ἀρχιερεὺς, οὔτε τις ἄλλος ἐπιτροπεύειν λεγόμενος τοῦ Φροντιστηρίου. Τὸν Κατζῆ Κωνσταντὴν προγονόν μου παραγγέλλω εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν, καὶ δίδοντάς του τὴν εὐχὴν μου, τοῦ ἀφίνω καὶ γρόσια ἑκατὸν, ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον ἔχει μου. Ἀφίνω τοῦ κύρ Νικολῆ ἱατροῦ Φυτηλῆ γρόσια πενήντα, καὶ ἕτερα ἑκατὸν, καὶ δίδῃ εἰς ταῖς τέσσαραις ἐκκλησίαις τοῦ χωρίου μας Ἀριτζίου μὲ χέρι του ἑνὰ γρόσια εἰκοσιπέντε. Ἀφίνω τῷ πνευματικῷ μου πατρὶ κύρ Ἰωαννικίῳ γρόσια τριάκοντα. Ἀφίνω τῷ κύρ Ἰγνατίῳ καὶ γραφεὶ ταύτης τῆς διαθήκης μου φλουρία βενέτικα δεκαπέντε, τῆς περιβο-

λαρίας κουμπάρας τῆς θυγατρὸς μου Θεοδώρας δεκαπέντε, πρὸς τούτοις ἀκόμη καὶ τῆς ἄλλης τῆς κουμπάρας τῆς Εὐδοκίας μου γρόσια δέκα. Παραγγέλω εἰς πέντε ἐβδομάδες μετὰ τὴν τελευτὴν μου, νὰ δίδωνται καθε̐ ἐβδομάδα εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀνὰ γρόσια δέκα μὲ χέρι τοῦ γαμβροῦ μου μισέ Γιάκνη, καὶ ὅχι εἰς πρόσωπα ὅπου τὸν παρακαλοῦν, ἢ ἐντρέπεται, ἀμὴ ἐκεῖ ὅπου πρέπει. Ἀφίνω εἰς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου τὴν ἐκκλησίαν τῆς Καρμανίας μίαν παρρησίαν, γρόσια πενήκοντα. Ἀφίνω τῇ αὐταδέλφῃ μου κυράττῃς Αὐγερινῇ γρόσια τριακόσια, ὁ δὲ ἀδελφός μου Δημήτριος ἐρχόμενος μετὰ τὴν τελευτὴν μου θέλει πάρῃ ἐκεῖνο ὅπου τοῦ τυχαίνει κατὰ νόμους τῶν κρατούντων, καὶ κατὰ τὴν διαθήκην ὅπου ἔλαμ. ἐμπροστὰ εἰς τούρκους τόσους, καὶ γέροντας τῆς πολιτείας, ὕστερα ἀπὸ τὸ ντζουλούσι μου, ἐκεῖνο ὅπου ἐφάνη πῶς ἔχω· εἰ δὲ καὶ θελήσῃ νὰ σιχθῇ εἰρηνικῶς, ὥς τοῦ δώκουν γρόσια πεντακόσια, εἰ δὲ καὶ γυρεύσῃ νὰ ἐνοχλῇ, μὴδὲ παρὰν, ἀλλὰ νὰ τοῦ γυρεύουν καὶ ἐκεῖνα ὅπου ὀφείλει. Αὐτὰ ὅλα οἰκονόμησα φρονῶν καλῶς, καὶ συλλογιζόμενος ὀρθῶς, μὲ καθε̐ καλὴν μου προαίρεσιν· εἰ δὲ τις γυρεύσῃ νὰ παρασλεύσῃ τὴν διαθήκην μου ταύτην μὲ καμιάς λογῆς ψευδολαγίαν καὶ πρόφασιν πιθανήν, εἴτε συγγενῆς, εἴτε ξένος, ἐχθρὸς, ἢ φίλος, κριτῆς ἢ ἄλλος ἐπηρεαστῆς τῆς καλῆς μου γνώμης, ὥς εἶναι ὑπόδικος, ἀπὸ Θεοῦ ἀρῶν παντοίων ἀσυγχωρήτων. Πρὸς τούτοις, αὐτὰ ὅλα ὅπου ἔγραψα διὰ ἐλεημοσύνης μου, ἂν τύχῃ καὶ δὲν φθάνει νὰ τὰ γεμίσῃ τὸ ἔχι μου, νὰ χρεωστοῦν ἢ θυγατέρες μου, καὶ γαμβροί μου, νὰ τὰ γεμίσωσιν ἕως ὁλοῦ ἀπὸ τὰ προικία ὅπου τοὺς ἐπροίκισα χωρὶς καμίας τους ἀγανάκτησιν. Ἀφίνω συγχώρησιν εἰς τὰ τέκνα μου καὶ ἐδικούς μου, εἰς ὅλους ἐχθροὺς καὶ φίλους, καὶ ἀπλῶς εἰς καθε̐ χριστιανόν. Καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ συγχωρήσῃ καὶ ἐμένα τὸν δαυλόν του. Ἀφίνω καὶ εἰς τὰς δύο ἐκκλησίας τῆς Σμύρνης δύο παρρησίας ἀπὸ 65 γρ. Ἀφίνω καὶ τρεῖς πῆχες μαρούτι τοῦ Μεθοδίου Ῥολογᾶ, νὰ τοῦ τὸ δίδουν εὐθὺς ὅπου ἔλθουν ἢ τζόχαις, καὶ τρεῖς ἡμισυ ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἄλλην μπάλαν, νὰ τὸ στέλνουν εἰς τὴν Πόλιν τῷ κυρ Νικόλῃ Χατζῇ Ῥάλλῃ, ἀφίνω καὶ τῶν 12 ἐφημερίων τῆς Σμύρνης γρ. 12 καὶ εἰς ταῖς δύο ἐκκλησίας τῆς Ἀγκύρας, ἅγιον Νικόλαον, καὶ ἅγιον Γεώργιον, ἀπὸ γρ. πενήντα εἰς καθε̐ μίαν. Ἀφίνω καὶ τῆς βαπτισμιᾶς μου τῆς θυγατρὸς μου Θεοδώρας γρ. 30. Παραγγέλω ἀκόμη καὶ διὰ ταῖς δύο σκλάβαις μου καὶ τὴν ἀνθρωπεπτικὴν μου, νὰ ταῖς παντρέψουν καὶ ταῖς τρεῖς, καθε̐ μίαν μὲ τριακοσίων γροσίων ἔξοδον. Ὅλα τὰ εἰρημένα ψυχικὰ σοῦμμα γρόσια 6959.

Διαμαντῆς Ῥόσιος. Μιχαὴλ Βαστάρχης ἱατρὸς μάρτυς, Χατζῇ Νικόλῃς Γαβριὴλ μάρτυς, Παναγιώτης Πιτακὸς μάρτυς, Γεωργάκης Λυκάκης μάρτυς, Μάρκος Δημητρίου μάρτυς, Χατζῇ Κωνσταντῆς Τακιατζῆς μάρτυς, Ἀλεξάνδρης Κορτόσταυλος μάρτυς.

† Ὁ Σμύρνης ΝΕΟΦΥΤΟΣ βεβαίωσ.

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ.